

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota Tweede voortgangsbrief
capaciteitsproblematiek DJI

Datum
27 september 2024

Onze referentie
x

1. Aanleiding

Op 26 juni jl. is de eerste voortgangsrapportage over de capaciteit binnen de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) aan de Tweede Kamer (TK) verzonden¹. Deze brief vormt de tweede voortgangsrapportage.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van de brief aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

- Sinds vorig jaar is er bij DJI sprake van een capaciteitstekort. Dat tekort komt door te weinig personeel, een stijgende bezetting en bezetting van cellen door tbs-passanten en jongvolwassenen in het gevangeniswezen. De tekorten zijn nog groter vanwege geplande renovaties.
- De aanvullende, tijdelijke maatregelen, zoals aangekondigd in de brief van 15 maart jl.² hebben beperkt effect gehad.
- Daarnaast groeit de voorraad aan zelfmelders en arrestanten. Ook loopt de bezetting van politiecellen weer op en moesten in september meerdere gedetineerden op vrijdag worden heengezonden.
- Er is een tabel opgenomen met een overzicht van de huidige problematiek.
- U geeft aan dat u volop bezig bent om de tekorten aan te pakken en licht toe in deze brief op welke wijze u dat doet.

Korte termijn maatregelen

- Op de korte termijn geeft u aan via drie manieren invullingen te geven aan het regeerprogramma: een sober detentieconcept voor kortgestrafte zelfmelders, een pilot in het Huis van Bewaring met minder arbeid en het vaker inzetten van meerpersoonscellen waar dat verantwoord kan.
- Daarnaast is er een tijdelijk oproepkader voor zelfmelders opgenomen, waarmee het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) en DJI bepalen welke zelfmelders met voorrang worden opgeroepen wanneer daar capaciteit voor is.

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023 – 2024, Kamerstuk 24 587, nr. 965

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2023 – 2024, Kamerstuk 24 587, nr. 937

- Ook geeft u aan dat de huidige en bovenstaande maatregelen onvoldoende effect (gaan) hebben. U benoemt meerdere opties waar aan wordt gedacht voor de korte termijn.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

(Middel)lange termijn maatregelen

- Op de (middel)lange termijn wordt de mogelijkheid tot huren van detentiecapaciteit in Estland uitgewerkt.
- Daarnaast staan er uitbreidingen op de planning voor jeugdgevangenissen en tbs-klinieken.
- Ten slotte wordt in het traject Straffen op maat ingezet op meer mogelijkheden tot maatwerk bij het opleggen en uitvoeren van straffen.

Datum
27 september 2024

Onze referentie
x

4. Toelichting*

Actuele beeld problematiek

De huidige beeld laat zien dat problematiek hardnekkig is en niet tijdelijk van aard. De prognoses laten zien dat de capaciteitsbehoefte tot juni 2025 verder zal toenemen.

Het tekort wordt nu grotendeels opgevangen door een hogere bezettingsgraad te accepteren. De bezetting is momenteel 99% in plaats van de norm van 95,1%. Een dergelijke hoge bezettingsgraad brengt risico's met zich mee (zoals gedetineerden die tijdelijk niet in het juiste regime worden geplaatst en dat niet altijd rekening kan worden gehouden met regionale plaatsing). Ook betekent dit dat DJI regelmatig alle beschikbare plekken volledig bezet heeft, waardoor het dagelijkse aanbod niet geheel kan worden opgenomen. In die gevallen blijven mensen achter op het politiebureau. Dit betekent dat de werkdruk van de politie en van collega's van DJI erg hoog is. Op termijn kan dit leiden tot hogere verzuimcijfers en DJI als minder aantrekkelijke werkgever. Het is daarom van belang dat de bezettingsgraad weer wordt teruggebracht naar de norm.

Zonder de huidige maatregelen was het tekort nog groter geweest. De maatregelen hebben echter slechts beperkt effect gehad. Met name het capaciteitsverlof levert minder op dan verwacht. Dit komt door de strenge criteria die aan deze maatregel zijn verbonden. U wordt daarom geadviseerd deze criteria te verruimen.

Daarnaast vraagt het capaciteitstekort om extra maatregelen. De maatregelen genoemd in de brief bieden deels een oplossing maar dit is niet voldoende om de tekorten op te lossen. In afstemming met de ketenpartners worden aanvullende voorstellen gemaakt ten aanzien van het resterende tekort.

Zelfmeldlocaties

U bent per nota apart geïnformeerd over de zelfmeldlocaties voor kortgestrafte zelfmolders. In deze brief kunt u melding maken van de 40 plekken in PI Veenhuizen die begin 2025 gefaseerd in gebruik worden genomen. Voor de andere locaties geldt dat nog nader onderzoek nodig is naar de voorwaarden voor ingebruikname. Ook zullen daar naar verwachtingen investeringen voor nodig zijn.

Verkenning plaatsen gedetineerden in buitenland

In Estland is afgesproken met uw Estse counterpart om verder te verkennen of het mogelijk is voor Nederland om detentiecapaciteit van Estland te huren. Er is

nog een aantal belangrijke vraagstukken die moeten worden uitgewerkt voordat formeel kan worden begonnen met de onderhandelingsfase:

- Juridische vraagstukken, bijvoorbeeld over het toepassen van Nederlands recht op Ests grondgebied.
- Praktische vraagstukken met betrekking tot de penitentiaire praktijk van beide landen, waaronder de vraag of Estland de straffen ten uitvoer kan leggen in lijn met de eisen die door de Nederlandse penitentiaire beginselenwet worden gesteld, het opleiden van Ests personeel en het transport van de gedetineerden naar Estland.
- Veiligheidsvraagstukken: hoe verhouden de eisen op het gebied van fysieke veiligheid in Estland zich tot de eisen die in Nederland zijn gesteld.
- Financiële vraagstukken: wat zijn de verwachte kosten en kan de regering daar dekking voor vinden?

Dit is een gedeelte van de vraagstukken die beantwoord moeten worden voordat aan beide kanten een besluit genomen kan worden over het wel of niet inhuren van de capaciteit.

In de brief staat benoemd dat het huren van detentiec capaciteit mogelijk enkele honderden plaatsen kan opleveren. Dat is een allereerste inschatting en kan nog veranderen afhankelijk van verschillende factoren.

Tijdelijk oproepkader zelfmelders

Het voorstel voor een tijdelijk oproepkader zelfmelders, bedoeld om bepaalde groepen zelfmelders te prioriteren wanneer er capaciteit beschikbaar is bij DJI, is op 3 september jl. met u besproken. U heeft toen aangegeven een specifieke prioritering te missen voor zedendelicten en huiselijk geweld. Tijdens een vervolgoverleg is toegelicht dat een specifieke prioritering van zedendelicten en huiselijk geweld zou betekenen dat deze voorrang krijgen boven bijvoorbeeld een geweldsmisdrijf waarbij slachtoffers zijn gemaakt. U heeft op 20 september jl. aangegeven dat u geen verbijzondering naar huiselijk geweld of zedendelicten wilt, om te voorkomen dat er rechtsongelijkheid zou ontstaan. Daarmee wordt het kader gevolgd zoals voorgesteld, waarbij alle slachtofferdelicten voorrang krijgen binnen de tweede prioriteit.

4.1. Politieke context

- Op 2 oktober a.s. is een Commissiedebat gevangeniswezen en TBS gepland, de brief wordt voorafgaand aan het debat verzonden.
- Er zijn twee sets Kamervragen gesteld door de leden Ellian (VVD) en Eerdmans (Ja21) over capaciteit. U wordt geadviseerd deze parallel met de voortgangsbrief aan de Kamer te sturen.
- Er zijn door de leden Van Nispen (SP) en Ellian (VVD) ook Kamervragen gesteld over uw plannen rondom detentiec capaciteit huren in Estland. U wordt geadviseerd deze voor het debat op 2 oktober aan de Kamer te sturen.
- Met het versturen van het oproepkader zelfmelders geeft u uitvoering aan de motie van het lid Uitermark (NSC) om dit kader voor 1 oktober a.s. met de Kamer te delen.

4.2. Financiële overwegingen

De thans vastgestelde maatregelen passen binnen de bestaande begroting van DJI.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
27 september 2024

Onze referentie
x

4.3. Juridische overwegingen

Zie hierboven de juridische afweging voor wat betreft het huren van capaciteit in Estland.

4.4. Krachtenveld

De Kamerbrief is afgestemd met de leden van het Bestuurlijk Executie Overleg: DJI, OM, politie, CJIB en reclassering.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
27 september 2024

Onze referentie
x